

REFORMÁTUSOK LAPJA

XVII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

ORSZÁGOS REFORMÁTUS HETILAP

1973. JANUÁR 28.

„Jó lenne még sokáig és sokat dolgozni“

Beszélgetés Csenki Imre Kossuth-díjas zeneszerzővel

Püspökladányban fogalom a Csenki név. Nemcsak azért, mert itt született a távoli országokban is jól ismert Kossuth-díjas zeneszerzőnk, hanem azért is, mert az ő édesanyja, az Csenki Imre közel fél évszázadot át volt a fejlődő alföldi nagyközségben a nép gyermekeinek tanítója és minden kulturális megmozdulás ihletője, irányítója. Csenki Imre most is gyakran meglátogatja szülőföldjét. Természetesen beszélgetésünk család-i vonatkozású kérdésekkel kezdődik.

Az egyik püspökladányi utcát a nagyközségi tanács Csenki utcának nevezte el. Az egyik általános iskolát pedig ma is mindenkori Csenki-iskolának hívja. Ez nyilván édesatyád fél évszázados pedagógiai munkásságának megbecsülését jelenti. Mit kaptál tőle örökségül zenei pályafutásodban?

— Mindent! — hangzik a felelet. — Szorgalmat, becsületet, a vállalt munka lelkiismeretes elvégzését, a művészet és a természet szeretetét, az emberek megbecsülését és ki tudná mind felsorolni? Szógorral, szeretettel nevelt és büszke volt rám, ha valamit elértem. Szembebe sohasem dűcsért, de láttam, hogy milyen boldog egy-egy sikerenem. En is büszke voltam és vagyok rá!

— **Édesatyádat több irányú egyházi, közéleti és pedagógiai munkáinak elismeréséül a ti-**

ban meghallgatott a lakásán, Fábrly Irma kérésére. Meg volt velem elégedve, de nem lehettem a tanítványa, mert ekkor nem tanított az Akadémián, szabadságon volt. 15 éves koromban a debreceni Kollé-

gium tanítóképzőjének növendéke lettem. Itt is tovább folytattam zenei

ken, madrigálokban és egyházi kórusművekben kívül — a legnagyobb sikerű műsorjainknak. Enekelünk hazánk több városában, majd 1949-ban került sor a svájci útra, amely európai hírnévre emelte a Kórust. Enekelünk Genfben húsvétkor Káilyin ősi katedrálisában. A lelkész a textust a „Jézus és a kufarok” előadásának témájához igazította. Koncertünk Bernben, Lausanne-ban, Neuchâtel és Vevey városokban.

— **Tudjuk, hogy neved összeforrt a felszabadulás utáni magyar zenei élet megújulásával. Tudnál-e valamit mondani a ma már világhírhírű lett Magyar Állami Népi Együttes elindulásáról, megszervezéséről s ezzel kapcsolatban a te személyes munkádról?**

— Az Állami Népi Együttest — helyesebben annak énekkarát — 1950-ben szerveztem. Három hónapig jártam az országot s igen sok kórust (kb. 3000 énekes) meghallgattam. Csak kiváló hallást, jól képzett, igen jó hangú énekeseket vettem fel. Sikerült egy 75 tagból álló olyan kitűnő gárdát összehozni, hogy néhány hónap múlva (napj 8 órai munkával) az ország legjobb vegyeskara lett. Ez mindenki előtt nyilvánvalóvá lett az 1951. április 4-i operaházi előadásán. Itt mutatuk be egyek között Kodály Zoltánnak — az én kérésemre — nekünk komponált és dedikált művet; a „Kállai

Újjáalakult a Magyar Bibliatanács

A Magyar Bibliatanács január 10-én az evangélikus egyház budapesti székházában újjáalakuló ülést tartott annak az új szervezeti és működési szabályzatnak az értelmében, amelyet az Ökumenikus Tanács december 29-i rendkívüli közgyűlése elfogadott. Az új Bibliatanács az Ökumenikus Tanács Elnökségi Tanácsának tagjaiból, továbbá a református egyház által delegált 4, az evangélikus egyház által kiküldött 2, a baptista, a metodista, az ortodox egyház és a Szabadegyházak Tanácsa által kiküldött 1—1 tagból áll. A Bibliatanács szükség szerint szakemberekkel kiegészítheti magát.

Az alakuló ülésen, amelyen D. dr. Vető Lajos ny. evangélikus püspök betegsége miatt D. dr. Ottlik Ernő, az északi evangélikus egyházkerület püspöke elnökölt, megválasztották a

Bibliatanács új tisztikarát. Elnöke újra D. dr. Vető Lajos püspök lett. Ügyvezető elnökök D. dr. Bartha Tybor püspök, az Ökumenikus Tanácsnak lelkesi elnökét választották, al-elnökök D. dr. Ottlik Ernő evangélikus püspököt és Palotay Sándort, a Szabadegyházak Tanácsának elnökét, titkárrá D. dr. Tóth Károlyt, a református egyház küllügyi és sajtóosztályának vezetőjét.

Alakítottak egy kiadói bizottságot is, amely a tagegyházak képviselőiből áll és az új alapszabály értelmében a bibliakiadás munkáját a jövőben irányítani fogja. Megérősítették a bibliakiadással kapcsolatosan azt a korábbi gyakorlatot, miszerint a református egyház Sajtóosztálya látja el továbbra is a bibliakiadással kapcsolatos teendőket.

A Theologiai Szemle

új szerkesztő bizottsága megtartotta első ülését január 10-én. Mint ismeretes, az Ökumenikus Tanács rendkívüli közgyűlése megválasztotta a folyóirat felelős szerkesztőjét: dr. Prőhle Károly evangélikus teológiai professzort, az Ökumenikus Tanács főtákarát.

Ugyancsak az Ökumenikus Tanács közgyűlése megalkotta a Theologiai Szemle új működési szabályzatát. A szerkesztő bizottság, amelynek elnöke D. dr. Bartha Tybor püspök, a felelős szerkesztő mellé társszerkesztőket választott: D. dr. Pákozdy László Mátson teológiai professzor

Palotay Sándort, a Szabadegyházak Tanácsa elnökét és dr. Tóth Károlyt, a református egyház küllügyi és sajtóosztályának vezetőjét.

Meghatározta a szerkesztő bizottság a további munka módszereit is, döntéseket hozott a szerkesztés és kiadás néhány kérdésében. Szerkesztéségi titkárokl kijelölte: Komlós Attila, Kovács Attila és ifj. Tarr Kálmán lelkészeket. A szerkesztő bizottság elhatározta, hogy február 15-ig a folyóirat szerkesztésének elvi alapjait kialakítja, további lépéseket tesz a tervezésre vonatkozó fokozottabb határozatok alapján.

szántult egyházközsületi község-
és annak idősejéi igazgatói
címmel tüntette ki. Vannak-e
olyan emlékeid, amik az itteni
egyházi életteli kapcsolatok?

— Igen! Sok kedves emlékem van.
Minden vasárnap templomban volt-
unk. En az orgonakörön. Az orgo-
nám játszott, én pedig zongoráztam s a
kántáló ének után játszottam valami
nagyobb Bach, vagy más orgonamű-
vet. Elénekel én bennem a nagy ün-
nepeken ünneplő ruhákba öltözött
emberekkel megtelt templom képe.
Kárcsönyörök a kódmönös, bundás
férfiak, asszonyok. Az úrvacsorához
járulók méltóságos, lehajtott fő so-
ra. Kállal Sándor nagytszeteletű úr
és Lengyel Imre bácsi palástos alakja.
Az egyházi, Daróczi Sándor ün-
nepélyes mozdulata, amit én a ve-
acsoránál helyettesítettem. Az isten-
szíszetet után rendben kivonuló fér-
fiak, legények, majd a hosszú, száz-
méteres sorokban a hűsvéti nap-
fényben hazavonuló gyönyörű csiz-
mák fénye, lányok tarka szoknyája s
a kis és nagy harang zúgása, kongá-
sa. Úgy érzem, egyházi életünk nem-
csak külsőségeiben mutatkozott. Hit-
te mindenki, amit tette és jölesett,
hogy teheti. Apám hosszú időn át
vezette az egyházi életet. Az igaz-
gatói címnek annak idején nagyon
örült, de sohasem dicsekedett vele.

— Vannak-e olyan ifjúkori
emlékeid, amik elhatárolt befoly-
ású gyorakortok művészi pá-
lyád kialakulására?

— Első zenei mestereim édesapám
volt. Szülőházaiban, a ma Csenki
utcai (volt Darányi-telepi) iskolában
haléves koromban kezdett engem
zongorázni tanítani. Édesapám, mint
egyházi tanító, nagyon szerette a
hivatását, de igazán érdekelte a zene,
fiatal korában megszervezett Le-
dányiban egy fúvósütőt, amely ké-
sőbb zenekarrá bővült. Mindenki tag-
ja lehetett, aki tudott játszani vala-
milyen hangszeren. A zenekar Schu-
bert, Mozart, Rossini, Offenbach és
néhány operetterszerepműveit játszotta,
melyeket apám hangszerelt és a
szólamokat is maga másolta — oly-
kor éjszaka 1-2 óráig. Ezek voltak
első zenei emlémeim. Nyolcéves kor-
omban irattam be apám a debreceni
„zenedébe” a német P. Nagy Zoltán
pedagógus vezetésével. Jézus; Bessen-
yey Lajosné és Fáby Irma,
akik hamar észrevették tehetségem-
től, Fáby Irma nagyon jó zongor-
rista és szigorú tanár volt. Mesterei:
Therán István és Bartók Béla. Így
kerülttem én is Bartók elé, aki 1933-

tanulmányaimat. A „Csokonai” Önké-
pezőkörnek és a zenekari hangverseny-
sejnek állandó szereplője voltam.
Akkor még kevés volt a rádió, hang-
versenyekre nem nagyon telt a diák-
körök, így sok iskolatársam télen
hallgatott először Mozart, Beethoven,
Haydn, Chopin, Bach és Liszt műveit.
Értékelésen emlegették most a 40
éves találkozó.

— Hogyan indult meg és he-
gyesen alakult később zenei élet-
pályád?

— A képző elvégzése után a buda-
pesti Zeneakadémiára kerültem. Itt
Kodály Zoltán, Adám Jenő, Vasz
Viktor és Bárdos Lajos voltak a taná-
runk. Akadémiai hallgató korom-
ból két énekárom is tagja voltam a
Székesfővárosi Vegyeskarnak és az
Egyetem Énekkarának. Az ének-
művelés helyét, majd az USA 28 város-
sík, Chicagóban a református egyház
meghívott kántorának tisztségébe is meg-
van az akkori lelkes: Balogh István
levele), de én Chicagó helyett Mező-
túri választottam, ahol a református
gimnázium énektanára lettem. Itt
énekkart szerveztem, szerepelttem a
rádióban, hanglemelést vételeztél is ké-
szült a kórusunkról (nagy szó volt ez
akkor). Diákjaimmal sikerült meg-
szerveznem az éneket, zenét. Soha
nem mondtam, hogy szervezzenek
énekkart, mégis több kiváló karvezé-
tő lett tanítványim közül. Talán
elég a sok között egy nevet említe-
nem: Vass Lajos. 1940-ben a debreceni
kollektívum tanítóképző zene-
tanára lettem. Majd 1941-ben egyéves
fizetéses szabadságot kaptam, hogy
elvégezzem a tanítóképzőintézet
zene-tanárképzőt. Ez két év adást
egy év alatt sikerült is átvennem
vezetői tisztségét a jövőből. Nehéz
év volt, mert ekkor már négy voltam
és a fizetés egy része a családunk
kellött. Nagy segítségemre volt min-
denben a feleségem, aki azóta is hű-
séges társam örömeiben és bánatban.
A háború az én életemben és tanári
munkámban is nagy törést jelentett,
de utána — Istenen és jóllétemben
bizva — új erővel folytattam mun-
kámat a debreceni Kollégiumban.
Csakhamar megszerveztem a Kollé-
giumi Körűst, ezt a csodálatos ifjú-
gumi vegyeskört, a Dóczy. Szevits és
a kollektívum tanítóképző ifjúságából.
1946-ban a „Debreceeni Napok” alkal-
mával volt a bemutatkozás Kodály:
Jézus és a kufarok e monumentális
kórusművein. Döbneres hatása
volt. Kárcsönyör Sándor professzor
feljött — két botjal támogatva magát
— a színpadra, könnyezve megölelt,
megcsókolt. Ettől kezdve ez lett — a
több nagy Kodály-, Bartók-műve-

ketős”-t. A mű azóta is a legna-
gyobb sikerű zeneszáma az együttes-
nek. Számos hanglemez és film ké-
szült róla. En magam 1200-szor diri-
gáltam itthon és külföldön: Angliá-
ra a Szovjetunió, Kínától Francia-
országig, Püspökudánytól Párizsig.

— Részletül-e kintintészek-
ben?

— Budapesti Nemzetközi Munká-
skörverseny I. díja (1948). Kossuth-
díjat kaptam 1952-ben. Párizsi
„Grand Prix” (Lemez nagydíj 1955-
ben). A Munka Erdemrend I. foko-
zatát kaptam 1955-ben.

— Hogyan látod a magyar
népzene helyzetét az európai
népek zeneikultúrájának érték-
rendjében?

— A magyar népzene, népzene-
kultúra — hála Bartók és Kodály
munkásságának — világvizonylat-
ban az első helyen áll. A magyar
népdal-népzene összegyűjtése, ami-
ről Bartók csak álmódott, szinte be-
fejezhetnek mondható (bár éppen
napjainkban Kállos Zoltán talált Erdé-
lyben csodálatos, eddig ismeretlen
balladákat). A publikáció a Ma-
gyar Tudományos Akadémia nép-
zene-kutató csoportjának munkájá-
val folytat. Tudományos szintű a
munka eredménye világvizonylat-
ban is páratlan és elenjáró.

— A jövőt illetően látás-e
biztosított Bartók és Kodály
működésének, mint kulturális
örökségnek a megőrzésére és to-
vábbfejlesztésére?

— Nehéz kérdés! Vannak biztató
és vannak lehangoló jelek. Ha az
európai kultúra, vagy a világ kultú-
rájának értékeit megmaradnak (ha nem
lesz világszerte), akkor megmarad a
magyarság és én benne sajátos kultú-
rájú népművésze is. En ezt szívőből
óhajtom és remélem!

— Örömmel értesültünk arról,
hogy 60. születésnapod alkalmából
sokan kérésreket feljókint-
ságnak. Amikor a jókívánsá-
gokhoz lapunk olvasóibólna ne-
vében is csatlakozunk, szívből
kövünk Neked további er-
edményes munkát és boldog életet.

— A 60. születésnapom alkalmából
kifejezett jókívánságokat hálás szív-
vel köszönöm. Sok ez a 60 év! De
mégis milyen kevés, hogy csak felét
is elvégezzem az ember annak, amit
tervezett és amit szeretne. Jó lenne
még sokáig és sokat dolgozni!

(Püspökudány)

Dr. Nagy Sándor Béla

ÖKUMENIKUS HÍREK

A KERESZTYÉN BÉKEKONFERENCIA

— Nyikodim metropolitánus elnök és
Dr. Tóth Károly főtitkár aláírásával
— távirattal intézett Nizon amerikai
elnököt abból az alkalomból, hogy
másodszori megválasztása után is-
mét beiktatták tisztségébe. A távirat-
ban a jókívánások mellett kifeje-
zik azt a reményeséget, hogy Nizon
elnöknek második hivatali időszakát
a béke és az igazságosság világosság
jószelekedeteivel sikerül elkezdjenie.

JANUÁR 18-án, a budapesti gettó

felszabadulásának 38. évfordulója al-
kalmából emlékülmeget rendezett a
Magyar Izraeliták Országos Képvise-
lete és a Budapesti Izraelita Hit-
közösség. Az alkalmon megjelent Mik-
lós Imre államtitkár, az Allami Egy-
háziügyi Hivatal elnöke is. Beszédet
mondott Dr. Seifert Géza, a MIOK és
a BIH elnöke, majd koszorút helyez-
ett el a Wesselenyi és Kertész utca
sarkán álló iskola falán levő emléktá-
blánál. Ugyancsak megkoszorúzták
a Wesselenyi utcai templomon elhelye-
zett emléktáblát. Az ünnepségen
megjelentek az a koszorúzásban
részt vevők különböző képviselői és tár-
sadmái szervezetek képviselői is.

PIMEN, az orosz ortodox egyház
patriárkája, tizenöttagú küldöttség
élén — köztük volt Nyikodim metropo-
lita is — hivatalos látogatást tett
Hieronymos érseknel, a görög ortodox
egyház vezetőjével. A görög ér-
sek tavaly moszkvai látogatását vi-
szonozták. (ÖPD)

AZ EGYHÁZAK VILÁGTANÁ-
CSA missziói bizottságának új igaz-
gatójává Emilio Castro lelkész,
Uruguay egyesült metodista egyhá-
zatának elnökét választották meg. Az
új igazgató, aki ebben a tisztségben
Potter EVT főtitkár utóda, január
1-én foglalta el hivatalát. (ÖPD)

A LATIN-AMERIKAI presbiteri-
ánus és református egyházak egye-
sületének második kongresszusán
hét országból érkeztek a résztvevők.
Az istentiszteletek, bibliákai és
megbeszélések központi témája: a
keresztyén hivatás a mai világban.
Az egyesület új elnökévé Gonzales
venezuelai presbiteriánus lelkész
választották. (RFD)

POTTER EVT-főtitkár december

közepén meglátogatta Demetrios
közkegyes patriárkát. E találkozás
alkalmával elősorban az Egyházak
Világtanácsa és az ortodox egyházak
kapcsolatainak elmélyítéséről tár-
gáltak. (ÖPD)

HEINEMANN nyugat-német ál-

lamezők jelentős összeggel járult
hozza az EVT faji megkülönböztetés
elleni programjának megvalósításá-
hoz. Julianus holland királyánál után 6
a második állammű, aki ezt az ügyet
személyes adományával is támogat-
ja. (ÖPD)

SCHÖNHERR püspök, az NDK-

beli evangélikus egyházak szövetség
elnöke, 1972 november közepén,
a nagy brit egyháztanács meghívásá-
ra Britanniában látogatott. A
londoni Westminster apátságban
mondott beszédében rámutatott az
európaiaknak a már kissé több bi-
zalmuk lehetne Európá királyában és
biztonságában, de e béke megőrzése
nem mehet más világszerte, különö-
sen a Harmadik Világ rovására.
(ÖPD)

A KOPT keresztények és mohame-
dánok közötti feszültség megvizsgá-
lására parlamenti bizottságot küldött
ki az egyiptomi kormány, azzal a
céllal, hogy érvényt szerezzen az al-
kormányban biztositott szabad val-
lásszabadságnak. Mint ismeretes, a
kopt egyház a Közel-Kelet legna-
gyobb keresztény felekezete. Eredetük
a Krisztus utáni első századra nyú-
lik vissza, amikor Mária evangélista
vezetésével az első keresztények le-
telepedtek a Nilus vidékén. (ÖPD)

A LUTHERÁNUS Világszövetség
adatai szerint Földünkön a lutherá-
nus egyházaknak száma 73,5 millió.
Létszámukat tekintve, a keresztény
egyházak között, a római katolikus
sok és a keleti ortodoxok után, vi-
lágvizonylatban a harmadik helyet
foglalják el. (ÖPD)

A SVÁJCI EGYHÁZAK segély-
szervezete az elmúlt hónapokban,
ázsiai és afrikai fejlesztési progra-
mok segítésére, negyedmillió, a faji
megkülönböztetés elleni megküldött
dél-afrikai keresztény intézet támoga-
tására 75 ezer svájci frankot adott.
(ÖPD)